

amicis nullo lucro Reipub. tantundem pro eisdem pecuniis recepturæ quasi mutuo dare: ob id frumentum semper eodem pretio distrahatur libræ sex pro asse: pro auri scilicet vncia libræ ter mille octingentæ quadraginta: si minoris æstimeretur lucrum sit fisci, si pluris aliunde ad vectum eiusdem damno sit. Sed quod potest esse damnum Rempub. seruanti, eique tam bene consulenti: Propterea neque in ea sint Proceres, neque domini villarum aut oppidorum, sed omnes liberi Regi ac magistratibus solis pareant. Si qui sint oppidorum & villarum Domini diuisa hæreditas, aut extinguetur tandem tyrannis illa aut dissoluetur: tunc bonum est vt fundis à Repub. acceptis, ne cuiquam iniuria fiat ius dicendi & dominium permutetur: vbi enim paritas non est, tyrannidem vigere & dolis viui necessum est.

Qui plus habuerit in redditibus tribus auri libris, in nullo magistratu etiam Principis gratia esse possit: si inuentus fuerit magistratum recepit, bona omnia ad fiscum deuoluantur, cum verò pauperum quatuor sint genera, ob luxum, ob inertiā, ob casum & ob morbum, duo prima sub capitis pœna ab omni magistratu arceantur: reliqua ad magistratus idonea, & qui à libræ auri dimidio vsque ad tertianam in redditibus habeant, nō sint infames vel in mora. Omnes vrbici magistratus annui sint, ad eundem magistratum nemo possit nisi post decem annos eligi: vbi quis triennio magistratu functus fuerit, biennio cesset: nec solum ipse, sed fratres, parentes, filij, patrui, patruels, amiti atque nepotes: multò minus vt duo ex his simul in magistratu esse possint. Excipiuntur ab hoc bellici magistratus, quamquam & in his triennij lex semper seruanda sit incorrupta, adeò vt non solum confangunci sed nec ministri illorum, aut præfecti ad vllam dignitatē per biennium illud eligi possint. Et si etiam triennium illud non continuarint, post quadriennium quomodocumque in magistratu exactum biennij lex omninò seruetur. Magistratibus iudicibus, iuridicis præmia vlla dare aut dona mittere tam capitale sit ei qui mittit quàm qui recipit, etiam si cistula ceraforum sit, sed mittentem accusare teneatur. E publico stipendia accipiant, intra quadraginta dies omnem litem finiant, decem actori, totidem reo, viginti iudici ad deliberandum. Si noua iura emergant solutis expensis integrè nouis lis potest intendi, aliter non. Qui causa cadit soluet impenfas, iacturamque temporis iuxta iuramentum partis. Qui per calumniam litigat, quantum petit persoluat, aut duplum eius quod negat: per calumniam litigat qui negat quod nouit & ob id vincere sperat. Sententia per imperitiam iudicis lata falsa restituat iudex ex suo, & victor duplum reddat fisco. Reditus intelligitur quod relinquitur deducta vigesima Sacerdotum, vestigalibus bonorum & impenfis rei ru-

stica cum scœnore liquid persoluat. Qui scœnus plus iustò exigit pœna capitis & bonorum mulctetur. Nulla multa componatur, sed statim bona si non aliter satisfaciat, sub hasta veneant. Intra auri semunciam non sit appellatio, sed nouis rationibus inuentis, solutis expensis restituantur in integrum. Qui verè litis victor est, omnem impensam etiam persolutam ex contumacia vel iudicium erroribus recuperet: iniuste enim litigare potest qui iustam habet causam.

Festa celebranda LXXII. dies enim LII. & cum calendis Ianuarij fuerit dies Dominicus calendæ nullum festum addunt. Decem Apostolorum, Præsidis vrbis vnum, natiuitas Ioan. Baptistæ & mors virginis Mariæ & Stephani prothomartyris, & septem dies Christo dicati, scilicet Natiuitas, Calendæ Ianuarij Magorum aduentus, dies quo conceptus fuit, dum in cœlum ascendit, & duo dies Filio & Spiritui Sancto dicati: dies LXXIII. sunt totius anni pars quinta ad vnguem. Ita pauperibus consulitur vt victum exercendo artes ac vendendo parare possint, nunc cum tot festis etiam in celeberrimis suunt ac edulia parant, atque ita dum cultus augetur contemnit. Præter hos quælibet ædes sacra sui Diui festum solenne celebret, & quid in aliis tota vrbis obseruat, in his vicinio sola peragat. Id verò est tabernæ & officinæ occludantur, ad templum eant, sacrificij fiant participes, Diui illius historia pura & vera legatur & explicetur: conuiuia inter amicos & consanguineos celebrent, pompas ducant ludosque publicos, Xenia amicis pauperibus mittant, in mendicos pecunias distribuunt, cantilenis ac musicis instrumentis omnia perstrepan, coreas ducant, mimos habeant, comediarum tragediarumque recitentur, pugna ferarum exhibeantur: certamina equorum & curruum exerceantur, tensæ disponantur, ornentur viæ tapetibus tabulis ac signis tum vasis pulchris, flores spargantur & herbæ odorathæ, thus adoleatur: denique omne genus spectaculorum quod iucunditatem cum honestate cōtineat, exhibeatur.

His diebus Princeps & Respublica in viduas & pupillos egenos triticum panemque optimum, nam huic diligentissime consulendum, carnes & pisces salitos, oleum, acetum amygdalas nucēsque distribuatur. Collegia more Gallico ducentorum trecentorum puerorum tum puellarum non pauca sumptu publico instituantur, in quibus ditiores soluant: omnes pudicè alantur, modeste vestiantur assidue erudiantur non solum in disciplinis animi sed etiam artibus & exercitationibus ad militiam vtilibus, & ad virtutes accendantur iustitiā fortitudine & prudentia. Singulæ enim harum cum tam in pace quàm bello sint vtilis ac necessariae, fortitudo tamen in bello, iusticia in pace vtilior est, prudentia ex æquo in vtriusque. Qui verò iusti sunt, vt grati sint aut liberales, haud indigent: